

↓ Milan Galia,
Stromy na břehu Labe

↑ Daniel Verner,
Miss Gramophone

Studium pro mě bylo Božím darem, který mi změnil život

S Lubošem Palatou rozmlouvá Marie Opatrná

Luboš Palata je český novinář, který se specializuje na evropské a středoevropské dění a českou zahraniční politiku. Získal několik novinářských ocenění, včetně ceny Ferdinanda Peroutky. Je absolventem politologie na Univerzitě Karlově a aplikované etiky na KTF UK.

Jste velmi úspěšný novinář, který o pracovní vytížení jistě nemá nouzi. Co vás tedy vedlo ke studiu na KTF? A proč jste si vybral právě aplikovanou etiku?

Protože mluvíme o teologické fakultě, tak řeknu, že jsem si to nevybral. Tehdy bych řekl, že to byla náhoda. Po dvou letech na Katolické teologické fakultě to ale považuji za Boží zásah. Prostě jedete na výlet na Sázavu a napadne vás, že už jste dlouho nebyl v Sázavském klášteře. A tak jdete do kláštera a tam si hezky popovídáte o sv. Prokopovi. A cestou ven na stolku uvidíte ležet letáček KTF, ze kterého se dovíte o kombinovaném studiu. A napadne vás, že by to šlo zkusit. Ale pak zjistíte, že klasické přijímací zkoušky v červnu již proběhly. Boží hlas vám ale napoví, abyste ještě zkusil zavolat, zda by to přece jen ještě nějak nešlo. A ono jde, protože se koná druhé kolo přijímacího řízení v září. Studium probíhá o sobotách, což byl můj jediný volný den v týdnu. A lze navázat na bakalářský titul z 90. let, kdy při plné práci v Mladé Frontě se již pokračující prezenční magisterské studium nedalo zvládnout. Takže i z tohoto hlediska je to dobré.

Přečtete si doporučené knížky, ale pořád vůbec nevíte, do jakého prostředí to vlastně vstupujete. Jdete na přijímačky s takovým obrovským respektem, jako když navštívíte nějakou zcela neznámou zemi nebo jinou planetu. Především, že jsem nebyl věřící, pouze moje manželka. Já jsem ji do kostela pouze někdy odvezl a počkal na ni.

Vy si v rámci přijímací zkoušky vytáhnete text v angličtině, který vám dají přeložit. Text je o rozdílu mezi gender a pohlavím, o problematice transsexuálů a transgender lidí a tak. A z textu vás zkouší řádová sestra...

Takže to pro vás bylo překvapení?

Překvapení... No, řekl jsem si, že to asi nebude úplně jiná planeta, že tam možná taky bude kyslík, bude možné tam žít i studovat. A po velmi příjemných přijímačkách, k nimž jsem si přečetl literaturu, která mě bavila, jsem vstoupil do této řeky jako člověk téměř nepolíbený jak křesťanstvím, tak celým tímto prostředím.

Ty dva roky na fakultě mi zachránily život. Bylo to totiž na vrcholu migrační krize a v té době mi mnoho kolegů z novin zhnědlo před očima. Nemyslím si, že jsem nějaký „sluníčkář“, ale jsem člověk, který se snaží humanitně přemýšlet, má na piedestalu T. G. Masaryka a usiluje brát každého z uprchlíků především jako člověka, ne jako číslo. Najednou jsem se v rámci novin ocitl v prostředí, v němž jsem neměl co dělat, byl jsem tam skoro osamocený. Ale jiné místo v novinách se hledalo těžko a víc než další dva roky. Cítil jsem se tam skoro jako bílá vrána. Bylo to strašně těžké období.

Na fakultu jsem chodil každou sobotu jako do duševních lázní. Protože drtivá většina mých spolužáků, ale i křesťanské myšlení, které jsem objevoval, a křesťanský postoj ke světu mi dodávaly sílu vydržet těch zbylých šest dnů. A pak ještě jedna úžasná věc, kterou miluju a pro kterou novinářinu dělám tak rád. A to, že se prostě dovídáte něco úplně nového. Když se mě okolí ptá na mé studium, vždy říkám, že jsem nelitoval jedině soboty, kterou jsem na KTF strávil.

Daniel Verner,
Sídliště

Neměl jsem pocit, že se tam dovídám něco zbytečně a že je to ztracený čas. Do školy jsem se opravdu těšil, dala mi opravdu moc. Najednou jsem se dokázal na tytéž věci dívat z jiného pohledu, někdy úplně opačného než dosud. Panovala tam ale velmi svobodná atmosféra a pro mě nečekané spektrum názorů. Nebyla to žádná katolická dogmatika, ale překvapivě svobodná diskuze. Alespoň pro člověka, který do té doby netušil, co se může učit na KTF. A setkal jsem se s vynikajícími lidmi, jak vyučujícími, tak spolužáky. Opravdu to byly dva roky nádherného studia.

Teď jste mě předběhl. Chtěla jsem se zeptat, jestli vás studium nějak ovlivnilo. Ale ovlivnilo nějak i vaši práci? Během přípravy na rozhovor mi došlo, že jsem se nikdy nezamyslela nad tím, zda víra ovlivňuje novinářinu.

Určitě. Já mimo práci pro česká média pravidelně píšu do polského deníku *Gazeta Wyborcza*. Ti, kteří znají polskou realitu, vědí, že *Gazeta Wyborcza* rozhodně není religiозní deník. A v některých postojích s polskou církevní hierarchií tyto noviny dokonce válčí. Musím říct, že jsem se díky studiu na některé problémy, kde jsem vlastně byl se svými polskými kolegy zajedno, najednou dokázal podívat i z té druhé strany. Nebylo to tak, že bych odvrhl jejich názory a automaticky přijal názory těch, které *Gazeta Wyborcza* kritizovala. Studium mi prostě rozšířilo spektrum.

A musím říct, že jsem začal víc uvažovat o věcech, o kterých víte, že ne vždy jsou v pořádku, ale zas tolik o nich nepřemýšlíte. Například o umělé reprodukci, počátku lidského života i jeho konci. Nebo o tom, jestli opravdu stíháme rozvoj technologií podchytit právně tak, aby se nestal větším nebezpečím než větší nadějí. Konkrétně včera jsem narazil na článek o Stephenu Hawkingovi. Před smrtí ještě varoval před nebezpečím možného vzniku umělých „superlidí“. Toto téma jsme v několika různých předmětech poměrně intenzivně rozebírali. Bavili jsme se o tom, kde je ta hranice a jaké hrozí nebezpečí, když ji člověk přestoupí. Myslím si, že díky studiu jsem nyní schopen přemýšlet o některých etických problémech víc do hloubky než dřív. Což je pro novináře nepochybně velké plus, alespoň pro takového, který usiluje být skutečným novinářem.

Ve vašem životopisu se lze dočíst, že jste v roce 2002 získal cenu Ferdinanda Peroutky, kterou dostanou ti, kteří prokážou naprostou bezúbožnost, vysokou mravní integritu, osobní zodpovědnost za společenské důsledky svého publicistického působení atd. Určitě jste tedy o těchto zásadních věcech přemýšlel již před studiem. Vážalo se vaše ocenění k nějakému konkrétnímu tématu, které jste zrovna zpracovával?

V té době jsem prožíval úžasné období, kdy jsem několik let působil jako zahraniční zpravodaj, sídlil jsem v Bratislavě a měl jsem na starosti celou střední Evropu. Další dva roky jsem pak pracoval jako zástupce šéfredaktora v deníku Pravda. Ta cena byla spojena s tím, jak jsem tehdy psal o střední Evropě, takže o tématu, o kterém nyní píšu už přes 25 let. Vždycky jsem se snažil přemýšlet o tomto regionu jako celku, porovnával jsem naše strasti i slasti s tím, jak žijí lidé v okolních státech. Takovým způsobem tu mnoho lidí nepsalo. Novináři často naši situaci, především politiků, zkreslovali, dokonce záměrně o ní lhali. A já jsem se snažil pravdivě popsat, kde se vlastně nacházíme. Porovnání s okolním prostředím vám totiž poskytne racionální základ, díky němuž můžete něco tvrdit nebo oponovat těm, kteří o nás či o našem okolí lžou.

Nyní ale jsem jako ten, kdo o střední Evropě píše dvacet pět let, hodně smutný. Protože to, co jsem svým psaním podporoval, tedy spolupráce stře-doevropských zemí – Visegrád, má najednou úplně opačný tah. Už to není spolupráce zemí usilujících stát se svobodnějšími a demokratičtějšími, stát se součástí nejlépe fungující a demokratické části světa, která svým občanům poskytuje největší práva a zajišťuje jim z mého pohledu nejlepší život. Dnes tato střední Evropa naopak demokracii když ne likviduje, tak omezuje. Vymezuje se nesmyslně vůči svým partnerům v západní Evropě. Staví se do role, že je lepší, byť fakta dokazují opak. Ukazuje se, že nám tady bují malí

Daniel Verner,
Hamlet

Daniel Verner,
bez názvu

diktátoři, kteří připomínají období mezi světovými válkami, jež střední Evropě nepřineslo nic dobrého. Takže to je taková moje cesta od radosti z Peroutkovy ceny ke smutku nad milovaným regionem, který mi tu cenu vlastně přinesl.

Na začátku tohoto roku jste vydal článek „Poctivá novinářina je na odstřel v celé střední Evropě“. Jak vnímáte roli žurnalistiky v nových médiích, ale i v nyní velmi diskutované svobodě slova? Má tradiční žurnalistika před sebou ještě nějakou budoucnost?

Doufám, že ano. I proto, že je to věc, která pro mě znamená víc než povolání. Není to vydělávání peněz, ale způsob existence. Já na elektronická média nenadávám, protože je to úžasný způsob, jak se dostat co nejbliž čtenáři. Velký průšvih ale je, že naše práce je k dostání zadarmo a lidé si na to zvykli. To si zažili i muzikanti. Ale my novináři na rozdíl od nich nemůžeme pořádat festivaly a koncerty. Takže máme problém si tou prací „zadarmo“ vydělat na živobytí.

Ale pořád tady jsou ostrůvky, kde za svou práci dostanete slušně zapláceno. O něco hůř se ale dělají některé druhy novinářiny, například poctivá investigace, která je asi nejdražší. My zahraniční jsme ale druzí nejdražší. Potřebujeme jezdit po světě, dělat reportáže, někdy být i na stálém zahraničním postu několik let. To už vám dnes v českých tištěných médiích asi nikdo nezaplácí. Ale není to tak, že tradiční novinářina úplně mizí. Já tvrdím, že opravdu poctivá novinářina je jako šit boty ručně.

Neznamená to, že můžete konkurovat těm, kteří vyrábí lepené tenisky. Ale pořád tu jsou lidé, kteří ocení krásnou ruční práci, již by řemeslo mělo být. Ne uměním, tím novinářina není, ale poctivým řemeslem. A když se dělá dobře, tak vyžaduje námahu, čas a znalosti. Novinářů, kteří se této novinářině budou věnovat, nebude moc, ale pořád zůstávají a zůstanou. A je na lidech, aby když k tomu ty prostředky mají, si raději koupili ručně šité boty než lepené tenisky, tedy informace, které jsou skoro nebo zcela zadarmo na internetu.

A ovlivnilo studium i váš osobní život?

Studium mi poskytlo ještě jeden klíčový moment, který jsem tady nezmínil. Díky němu jsem se stal věřícím, mám za sebou křest, znovu jsem se musel oženit, před Bohem, s toutéž ženou. Obrovským impulzem pro mě bylo postní ztišení v Novém Dvoře, které jsem absolvoval s fakultním kaplanem Dr. Vopřadou a skupinou studentů.

Já jsem tam jel ještě jako ateista. Když jsem měl za sebou těch šest klášterních modliteb a mší, přišel jsem za naším kaplanem a říkám mu: „Pane kaplane, já jsem tady jako ateista. Nekazím to? Nemohl byste mě pokřtít, aby to ten další den už bylo v pořádku?“ (smích) Říkal, že ne. Ale pak následoval rok přípravy na křest, včetně úžasné svatovítské katedrály, kde jsem se stal katechumenem. Tenhle rok mě o Velikonocích čekal křest, dva týdny poté svatba, pak odevzdání diplomky, státnice. Takže já opravdu můžu říct, že mi studium změnilo život.

Myslím si, že by se veřejnost měla více informovat, že na KTF může přijít člověk jako já, nevěřící. Nemusí nutně skončit jako pokřtěný křesťan, ale samozřejmě může. A i kdybych k tomu nedospěl, tak jsem přesvědčený, že studium aplikované etiky může člověka, který přichází zvenku, opravdu velice obohatit. Protože mu otevře tento nový svět, nový vesmír. Svět, v němž – když chcete – na vás čeká setkání s Bohem. Já si proto myslím, že KTF je zázračné místo.

Daniel Verner,
Úspěšný spisovatel